

készege tette lehetővé. A népnevelés munkásaitól és barátaitól köszönetet érdemel ezért a szép cselekedetért Békés vármegye, köszönet illeti kitüntető ajánlásáért a kultuszminisztert és köszönet azokat a kiváló szakembereket, akik a munka egyes fejezeteit megírták.

A nép egyszerű gyermekeinek tudományos érdeklődését legkönnyebben népszerű természettudományos munkákkal lehet felköltetni. A csillagos ég, a nap, az időjárás, a föld anyaga és a víz azok az ismert elemek, amelyekhez a tanulás első kísérletét kötni lehet. Csak egy bepillantás a könyvbe már tudásvágyat fejleszt abból a kíváncsiságból, mely a természet jelenségeinek mibenléte iránt megvan, s a felébredt tudásvágy kielégítésére igen alkalmasak az egyes fejezeteknek egyszerű, világos, bő illusztrációkkal ellátott fejtegetései. A tartalmat és a beosztást illetően csak két megjegyzésünk van. Abból az általános képből, amelyet ez a kötet a természetről nyújt, hiányzik az elektromosság ismertetése. Legalább egy kis bevezető, rövid vázlatra a légköri elektromosságról még lett volna az alkalom, de a szükség is, még ha az elektromosságról majd a következő kötetekben, az ipari alkalmazásoknál lesz is szó. Aránytalan képét adja a természeti jelenségeknek ez a kötet, melyben például a táj színeiről hosszú fejezet szól, az elektromosságról pedig egy szó sem. Másik megjegyzésünk pedig az, hogy Péch Aladárnak a *Vallás és természettudomány* c. szép tanulmányát jobb lett volna a könyv végére tenni. Ez a legelvontabb fejezet, amelynek olvasásához az egyszerű olvasónak jó előgyakorlat volna a többi fejezet átolvasása, másrészt szebb lett volna ezt a filozófiai fejtegetést a tisztán természettudományi ismeretek betetőzéséül és nem bevezetéséül nyújtani.

Ezzel a kis kritikával azonban semmiképp sem akarjuk a könyvnek fontosabb már eléggé méltatott becsértékét kisebbiteni. Érdeklődéssel várjuk a további köteteket.

V. P.

Franz Mezö: *Geschichte der olympischen Spiele.* München 1930, 276 l.

Amikor 1928-ban az amsterdami olimpiai játékok színhelyéről az a hírkelt világszerte szárnyra, hogy az irodalmi verseny győztese egy budapesti tanár, végtelen öröm és jogos büszkeség támadt minden magyarban. Mindenki tisztában volt vele, hogy ez a szellemi világtornán aratott győzelem etikai nemes jellegével jelentékenyen öregbítené fogja azt a becsületet és nemzetközi megbecsülést, amelyet a fizikai kultúra magyar bajnokai a magyar név számára minden eddigi versenyen, amelyen résztvettek, kivívtak. Mezö munkája, amelyről a bírálóbizottság angol tagja a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott, „Az olimpiai játékok története” címmel 1929-ben jelent meg az OTT könyvtárának XI. köteteként, kultuszminiszterünk ajánló sorával (301 l., 121 képpel és 2 térképpel). Mezö előszavának élére Fabich Józsefnek 1804-ből való következő sokatmondó sorait illesztette, amelyeken méltán lehet, sőt kell elmélkedni: Hogyha magyar könyvére találaz, jó legyen, akár rossz! Megveszed, ámbátor olvasod azt sohasem.

Hogy egy éven belül megjelent a német kiadás, a magyart messze túlszárnyaló előkelő és pazar kiállításban, a miniszteri sorok mellett a német biro-

dalmi testnevelési bizottság elnökének, Th. Lewaldnak méltató előszavával, azt a magyar tehetség, tudás és kitartás diadalaként kell elkönyvelni. Szerzőnkben két, még külföldön is ritka készség párosul: a sportok szeretete, hozzáértése s gyakorlati ismerete és a klasszika-filológiai tudományosság iránti rajongása és hivatottsága. Míg a lapok alján igazi német alaposággal sűrűn felsorakozott forrásművek és utalások a szerző különleges filológiai tudásáról tesznek tanúságot, az érdekes adatokkal, prózai és költői idézetekkel átszótt főszöveg üdítő olvasmányként hat, amely mindvégig leköti figyelmünket. Megelégedéssel jegyezzük fel, hogy Mező a magyar szakirodalmat is érdeme szerint méltatja és felhasználja: tudásainknak hosszú sorát szövegeztette meg és ezzel ország-világ előtt beigazolja rátermettségünket ezen a téren is. Ahol csak alkalma nyílik, a külföldiek mellett idézi a magyar szerzőket is, akik közül hogy csak néhányat említsünk, a következők neveivel és műveivel találkozunk: Berzeviczy, Berzsenyi, Felméri, Fináczy, Hegedűs, Hittrich, Hornyánszky, Kornis, Láng, Latkóczy, Pasteiner, Pecz, Schwarz Gy., Szamosi, Váry R., Zsoldos.

A német kiadás nem merő fordítás, hanem szövegben és képanyagban részben eltér a magyartól. Időközben ugyanis a szerző tanulmányúton volt Görögországban, ahol felkutatta mindazokat a helyeket, amelyek az olimpiai játékokkal valamiképp összefüggnek és az így gyűjtött anyagot és eredeti felvételeket szervesen beillesztette a német kiadásba, amelynek előszavában két feleletre jelentős javaslattal lép fel. A világ valamennyi sportkörét egy nemzetközi bizottság megszervezésére hívja fel, amelynek feladata lenne a németek által annak idején megindított, de utóbb abbamaradt ásatások folytatására szükséges anyagi eszközök előteremtése. Másik indítványa egy, a görög kormány részéről Olympiában felállítandó „olympiai szakkönyvtárra“ vonatkozik, amely a helyszínen bűvarkodó tudósoknak nagy segítségére lenne. A német kiadás még egy újítással, illetőleg bővítéssel dicsekszik: a sportvilág gyönyörködtetésére II. függelék gyanánt adja „Az újkori olimpiai játékok“ hiteles krónikáját (257—74). Ez röviden ismerteti az eddig lezajlott 9 versenyt (olympiádot) és táblázatokba foglalja az eredményeket. Egy összefoglaló kimutatás szerint a versenyeken összesen 33 állam vett részt: 1. helyen Amerika áll 221 ponttal, 2. helyen Angolország 105 ponttal, 3. helyen Franciaország 59 ponttal, 7. helyen Németország 39 ponttal, 10. helyen Magyarország 20 ponttal, 17. helyen Ausztria 10 ponttal, 22. és 23. helyen Jugoszlávia és Cseh-Szlovákia 3—3 ponttal; Románia nem is szerepel. Ime, mire képes még Csonka-Magyarország is! Hogy az olimpiai játékoknak mekkora visszahatásuk volt a fizikai teljesítmények felfokozására, azt többek közt a következő adatok bizonyítják: 1896-ban Athénben a távolugrás világbajnoka 6·35 m-t ért el, 1928-ban 7·73 m-t; a diszkoszban az elért távolság 29·15 m-ről 47·32 m-re emelkedett s. i. t. (Vajjon a szellemi rekordok is ilyen arányban nőttek meg?)

Mező Ferenc pompás könyvével maradandó emléket állított magának és hazájának a klasszikus sportok, sőt a kultúra történetében. Az a lelkes és fenntartás nélkül való elismerés, amelyben munkáját a német sajtó már eddig is részesítette, bizvást arra enged következtetni, hogy a magyar kiadás élére illesztett intő jelére (l. fent) ezúttal nem lesz szükség.

K. F.